

**Líštičky
majú
rady
teplo**

**Veronika
Šikulová**

**Líštičky
majú rady
teplo**

Veronika Šikulová

**Líštičky
majú rady
teplo**

sloart

Marekovi

Môže sa vám zdať, že vám postavy z tejto knižky niekoho pripomenú. O to mi ide, ale je to len zdanie. Vymyslela som si ich.

Tento projekt finančne podporil z verejných zdrojov

u. fond
na podporu
umenia

Text © Veronika Šikulová 2022

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2022

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-5586-4

Obsah

Jarné synkopy	7
Japonské zápisky	21
Origami	26
La dolce vita	29
Namasté, durove etudy	32
Sliva, slova, sliva, temperovaný klavír	36
Vajíčko sliepky liliputánky	40
Poupée de cire, Poupée de son	58
Piliny	67
Óda na radosť	87
Pod skalu ryba, pod skalu žaba	95
Žmurknite na mňa ešte raz	116
Pas de batterie	125

Jarné synkopy

Líštičky majú rady teplo

Jar prišla už v zime. Ale opatrne a pomaly ako slímák. Len ti tu zrazu hocičo spod listov z lanskej jesene lezie a vystrkuje zelené rožky, a konáre začínajú puchnúť, ozve sa hrdlička, ale inak, a drozd, pravdaže, ten by sa s vami rozprával úplne do večera, toť sused jedného vycvičil, Deep Purple mu pískal, a ten jeho drozd vraj vždy prilietel. Chcel mi to ukázať, lebo veď iba vtedy to platí, no drozd už bol unavený a neprilietel, alebo prilietel inde, inému, na iný nápev.

Šli sme do Brna. Nie po diaľnici, čo najpomalšie, cez dediny a dedinky, nech vidíme krajinu. Rádio blbne, ale dlho sme s mužom spolu nikde sami neboli, a tak nehovoríme nič, len akoby mi niekto vyťahoval z jamôk oči po krajine. Ešte je sivá a hnedá, piesková a trochu akoby ju zastrel dym, toto všetko sa však onedlho zmení, najskôr slímačím tempom, predstavujem si v zemi tie cibule, tie hľuzy, tie korene, tie prepletiny, uzly a uzgy, vtlačené do ílu, hliny a piesku, do zeme, to biele plesnivé, to hrdzavé a to hnedé, ako sa mení na zelené, larvičky, chrobáky, červíky, aké majú lesklé a hnedé nožičky, aké sú usilovné a statočné, a koľko ich v tej zemi je, ešte je studená, keď som hrabala, všelikde som načrela prstami, cítila som, aká je studená, aj ako vonia, hnedá a čierna spolu, to zelené, čo ešte nie je, to mäkké aj tvrdé, rozmočené, bruš-

kami prstov, ukazovák, prostredníkom, prstenníkom v zemi, vzorky za nechtami, v aute sme ticho ako vo vajci, obloha sa farbí, deň je hneď a hneď bude aj večer, už sme v Čechách, krajina nevie, že tu má byť hranicou.

Vravel syn, raz v Brne do noci uprostred rozhovoru s kamarátmi zakašľal, z okna zakričala teta, choď si kašľať na Slovensko, poďte si k nám niekto zakašľať, spomeniem si na tú tetu, tie koláče mám orátané, nejedz ich, smeje sa s mužom, daj si minerálku, zaspáva za volantom ako kocúr, keď je takéto slnko a medená krajina, myslím na tú tetu, čo rozozná slovenský kašeľ od českého, usmievam sa, no výhľady sa menia, sme v meste, sivá a medená, a biela, taká mestsky sivá, kostýmová, chcelo by to novú kabelku...

Vo štvrti Veverí okolo baraku, na ktorom bola kedysi menovka Jan Skácel, a suseda, čo umývala schody, možná někdy řekla hostům, že básník není doma, šel se projít, teď jsem s ním mluvila, ale jo, paní doma je, před chvílí jsem ji viděla věšet prádlo...

Básník už dávno nie je doma, to len ja si tie rozhovory prehrávam, som ten aj iný hosť, naši v nájomnom byte s pavlačou sú doma, syn aj jeho kamaráti, a je ich dosť, tak kladiem na stôl tie porátané koláče, chalani okolo stola ako vrabce, ako sa na mňa pozerajú, chlapci, čo tu teraz nemajú mamy a náš Vinco má, tie koláče, akoby som ich podala ich mamám, aj s receptmi zapísanými na jazykoch ich chlapcov, detaily spresníme, hľadáme české a moravské ekvivalenty modranských fašiangových šišiek s marhuľovým lekvárom, prvú som včera ochutnala, nazrela dnu, či má vo vnútri bublinku, bez ktorej by to nebolo ono, bolo to ono, ale ono je to vlast-

ne až dnes, s týmito chlapcami, čo majú pusy od cukru, v tejto bubline, smežeme sa, izba je plná neviditeľných mám, sedia tu na diváne vedľa nich, neviditeľne sa s nimi zhováram, a potom prechádzke mestom kráčam vedľa Vincovej milej, predstavujem si, ako tadiaľto idú spolu, aj čo si vravia, spomeniem útržky našich rozhovorov z detstva, vyťahujem to zavše v rozhovoroch ako fotografie, všetko staré stále nosím so sebou, neviditeľné plné vrecká, ako slimák dom to vláčim, kupujeme dve japonské autorky v kníhkupectve, vyťahujem verše Ivana Blatného a Petra Borkovca, milého básnika a kamaráta, spomeniem si, ako písal o chrobáčkoch, zabudla som to spomenúť chlapcom, keď sme hovorili o Karafiátovej knižke Broučci a filutovi či fiškusovi Ferdovi Mravcovi v izbe s divánom, na ktorom sedeli neviditeľné mamy, spomeniem si na Petrov posledný text o včelách, s ruským až romantickým prídychom, na všetky jeho prozaické texty plné drobností, to nie sú odrobinky z chleba, tie maličkosti, to sú semienka, z ktorých sa ten chlieb pečie, pohladkám knižku, a na inom mieste rovnako medenú brošňu, bodliak, ktorú mi podá syn, nádherná vecička, ale ide jar a bodliak je skôr jesenná ozdoba, toto tu nevoní a prstene sa mi nepáčia, patény sú plné tovaru, je mi ľúto dievčata v červenom svetri, že nič nepredá, vychádzame na námestie, chcela by som niečo povedať o krajine a tomto meste, no ukladá sa to všetko na akési tiché miesta, kde sa o tom, čo vidíš, nehovorí, neskôr v spomienke, tam by to mohlo figurovať ako tichá radosť či šťastie, predjarný výlet za synom, dovoľovať si očami po krajine, myslieť na Skácela, ako si tu chodil, na básnika Petra, ako si chodí niekde inde, a napokon je

z toho záznam, takmer ako mapa, tej časti vnútornej krajiny, kde to prienik s reálnym naozajstným svetom, len ide o to, ako sa to povie či napíše, lebo hovorí sa ťažko, možno by som mu mala povedať, že je to lepšie, ako sa na prvý aj druhý pohľad zdá, napísať o tom, že sa mu niekedy podarí v jednom odstavci román, to má z tých básničiek, v próze to môže vyzeráť ako romantická skratka, taká, v akej sme sa v mladosti všetci bozkávali...

Vidieť a dotýkať sa očami sveta, kde je syn doma, zhovárať sa s jeho kamarátmi, potom si v kúpeľni, ktorá mi, pravdaže, nepatrí, prezeráť osamote drobnosti, uteráky, tégly s krémami a vodičkami, zubné kefky a pasty, všimnúť si malý fliačik na stene, mapka neznáameho, no existujúceho sveta, zazrieť synov uterák visieť na vešiaku medzi ostatnými, ten ako si tam visí ako naša zástava, ovoňať ho, potom ovoňať ďalší, cudzí, chlapčenský, ktosi ho zašil, ten, kto sa stará, čo perie postelnú bielizeň, všetko tu inak vonia, utrieť umývadlo, opäť mapka, a posadiť sa k mamám na diván, nechať sa obslúžiť jedlom, ktoré som priniesla, som tu naša, len nie som doma, hoci som všade, kam prídem, očami dobyjem dáke územie, obľúbim si kút, kvet, strom za oknom, alebo aj vázičku a v nej potom bývam ako džin, niekedy si obľúbim slovo, a to je potom návodom na použitie aj prežitie, kľúčom od dverí, podnikám výlety po miestnostiach, uliciach, námestiach...

Čítam: Lištičky majú rády teplo, a potom vravím o Exupéryho líške, ktorá bola iná ako tie z bajok a rozprávok, romantická dobráčka, líška je však symbol čohosi prefikanejšieho, ten rozdiel tam je, znovu spomenúť nádherné české slovo filuta, odomknúť ním dvere

a nazerať dnu, podobné hudobnému nástroju, jemnejšej flaute, čomusi medzi flautou a pikolou, malo by v tomto hudobnom parte zaznieť stretnutie s líškou na predmestí francúzskeho mesta v Alpách, západ slnka, ktorý mal rovnakú farbu ako obilie, a tu ti kráča jej veličenstvo s béžovou sliepku v papulke, tón v tóne, to tam je, skryte si tú fotografiu do vrecka, pani, divákov niet, líška je filuta aj fiškus, je fikaná aj prefikaná, u nás v Modre by povedali trochu kurvisko, a Exupéry vám ju núka za kamošku, ale nie o tom som chcela hovoriť, ja len že dobrý názov pre knižku by to bol.

Domov ideme cez Bielu horu, stmieva sa už na českej strane, na Morave, pravdaže, Nesvačilka, Zelničky, Těšany, Šarátice, Borkovany, znovu básnik Petr, vľavo Kašnice, Valihrach, Terežín, Čejč, Hovorany, Mutěnice, takéto názvy, to musel vymyslieť niekto, kto sa tešil odniekiaľ domov, obzerám si tie miesta s ľuďmi, v oknách zažínajú lampy a mamy ohrievajú večere, z komínov stúpa k nebu dym a slnko zapadá, všetko je zrazu červené, v Čechách tomu vravia červánky a u nás zore, slnko zapadá, akoby sa rozlievalo po oblohe, ale len sprava, zľava je medená hora, a potom Biela hora, a sme doma.

Lištičky majú rády teplo, stateční a hbití jsou broučci, i když jsou v zemi, spomeniem si na chlapcov a dievča, ako si tam bývajú, ako sa tam tisnú ako chrobáčky, v byte v domčeku s pavlačou, ako sedia na diváne so svojimi neviditeľnými mamami, možno práve dojedajú šišky, ktoré som priniesla, a v kúpeľni na vešiakoch tie uteráky ako nejaké rodinné zástavy...

* * *

Karanténa, zapálila by som si. Znovu je jar, a tuším celá vyjde nazmar. Krajina už nie je zamatová, vymotala sa z chlpacín, ktoré tam vlastne ani neboli. Nezaľahuje ju dym ani hmla, z najhoršieho je vonku, a je to také, ako keď nájdete vajko, presné, vlhké, ohraničené.

Tieto obrázky by mohli slúžiť ako laboratórne vzorky potoka – výrez krajiny v objektíve viditeľný voľným okom, na prvý pohľad nazelenalé až modrasté kamene, ostré, hoci ich obmýva voda, no možno ich mení aj inak, ako zvláča po hrstiach všelijaké náplavy. Zавše sú hranicou, tu prúd vody nesie konárik, kameň ho zastaví, za konárikom pláva list, potom len kostra, skelet listu bez toho zeleného alebo hnedého vo vnútri, potom pláva sojčie pierko, za ním znovu konárik, potom čierny drôtik, klobúčik žalúďa, kameň s naplaveninou vyzerá ako špicaté vajce v rozostrenom, strapatom hniezde, a keď je toho mnoho, naplavenina sa preškoprtne a pláva ďalej, a inde, medzi dvoma kameňmi je to iné ako medzi tromi, a tam, kde je iba hnedé blato, potok mení farbu... voda v potoku je priehľadná, aj niektoré listy sú priehľadné, a kolmo na potok stoja stromy, sú holé, aj slnko, čo pomedzi ne presvitá, je holé, aj kriky sú holé a možno aj zajace, ktoré tu neviditeľné možno čupia v ešte holých kručinkách, sú holé, a v noci tie oblé biele kamene v potoku asi svietia, no možno aj nesvietia, večer zhasnú, a len voda tečie aj v noci a prenáša tie konáriky, ktoré keď sa hromadia, vytvoria hrádze, no zrazu jeden pribudne...

A povedzme, že demiurg kráča lesom a pohmkáva. Nazrie do potoka a zrazu vie, prečo Japonci maľovali tušom vlny a majú atlas tých namaľovaných vlín a vlíniek, atlas toho, čo vodu dáva do pohybu a láme ju,

láme aj svetlo... uvedomí si to až večer, keď si ten atlas prezerá, možno je to dych mladosti a jari, čo nadľahčuje potok a nesie konáriky, aby splynuli so zemou a porodili kvety, vlny a vlnky sa vinú pri nohách týmto stromom, zalievajú blatistý okraj potoka aj so stopami, čo pôsobia ako fosílie vtlačené do povrchu krajiny. A neviditeľný ktosi, možno demiurg, aby som to slovo znovu použila ako kameň, na ktorý položím nohu, keď idem potok preskočiť, kráča, usmieva sa, keď si spomenie na Faulknerovo prirovnanie, že naňho čiesi pekné oči vyskočia ako dvaja psi...

Krajina pod kopcom pri potoku skáče ako pes, zmení sa na spadnutý strom, na suché lístie, pod ktorým bývajú ligotavé chrobáky, z ktorých na mokrinách okolo potoka vyrastú ružovkasté hrbolčky devätsilov, je ho tu hojne na vlhkej zaplavovanej výživnej humóznej a kamenistej hlinitej pôde, v priekopách akoby to tu bola dajaká zázračná zelenkavosivá niva, niekde prečiarknutá hnedou alebo mokrou čiernou, a pritom čo niva, kraj lesa... Výrez z krajiny, svojhlavosť demiurgovho pohľadu na krajinu, jeho rukopis, jeho strpknutosť, jeho drsnosť, jeho línie, jeho tonalita, jeho lomené tvary leptajúce jarné svetlo, jeho fialky, kysličky, blyskáče, chochlačky alebo gacky, večer tu bude fialový, rozvoní sa, rozzvoni zvončekmi modrého plúcника, úplne nečujne, no demiurg, stvoriteľ, duch a pán lesa, pokojne to môže byť aj zajac, bude vedieť... vlastne, už teraz vie, a len voda mu to, ako si tu plynie, všetko stále rozostruje, potok je ako sivo-belaso-hnedá vitráž vinúca sa tanečným parketom a stromy, starkí, stoja vrastené päťami koreňov do zeme, počuť len zvonenie modrých plúcnikov.

Rozdiel medzi priemerom a polomerom je polomer. V lete tu potok vyschne a zem bude zvetrávať.

Pôstna

Veľká noc je v dohľadne, o chvíľu bude Veľký týždeň, ale takto na jar sa všade dejú nejaké veľké veci. Napríklad rozkvitli takmer všetky ovocné stromy v našej záhrade a širokom okolí od nevidím do nevidím, no a o chvíľu zakvitnú aj trnky, trnková zima sa tomu horví. Vtedy sa ochladí a studený vietor bude rozfúkať biely trnkový kvet po modranských kameniciach. A ešte v apríli hocikedy čert bije babu, to je keď svieta slnko a potom sa rozprší, ale iba slabo, rukávom si obloha slzy utrie a znovu vysvecuje slnko. Trci chvíľa a mrcha čas je to isté, len nikoho nik nebije...

Apríl je dobrý mesiac. Napríklad kvitnú čerešne a ľudia sa môžu pod nimi bozkávať. V máji sa vraj bozkávajú všade, to je mesiac lásky, ale v apríli pod čerešňami. A ešte rozkvitnú púpavy a z tých sa dá variť med. A vyletia všetky včely. A muchlujú sa v tých kvetoch, chodia si do nich ako do kina. A muchy a pavúky natahujú v záhrade pavučiny, a tie sú takto z jari také pevné a silné, že keď prší, visia na nich dažďové kvapky, akoby sa sušili na šnúrach na bielizeň. Hocikde medzi jazmínom a keriou sa leskne pavučina, z kerie na jazmín, odtiaľ na dulovec, niekde do trávy, hompála sa v nej malý pavúk ako na ihrisku.

Lodyhy listov majú v apríli zvláštne tvary, vyrovnávajú sa zo svojej zrolovanosti ako plagáty a hlásia, je jar,